

genis gemaakt
ing van heel
am fijne werk
oor niets toch
eds herhaalde
uur voor, en
de officiële
de, niet van
erkbestuur.
r de „alles aan
erlandsche
35) dan heden
den toren bla-

K. S.

HEKE
VEN

denkboek van het
id „Patrimonium”
opdracht van het
door R. Hagoort,
Patrimonium, 1934.

jubiläum van
een „Gedenk-
van de bewe-
rd behandeld.
eschrijving zou

1934, eer dat
r de motieven,
periode in de
alleszins ratio-
len, wat in het
torten tijd van
d en de stof
keurig en vol-
wee elementen
geheel ligt op
oo overwegend
uur van voor-
s.

ek behoort tot
an in engeren
om over deze
at een „beoor-
ou ik die aan
ten. Maar een
ling, doch een
rijver heeft ge-
n. En tot deze
ogische kennis
deze wijze de
eniging „Patri-
voor het tot
rig en wel ge-

hrijver volgde,
de te behande-

a 1890 tot 1900,
lichting, waarin
tgezet worden.
nog zijn eigen
dat af. Ook in
den groei der
even vroeg een
liceert de heer
erste stuk, dat
veel van wat
moest worden,
van Patrimo-
het bijzondere
algemeene tot
en.

van 1900-1911.
f Patrimonium
afgaande jaren
aven en of het
rkelijheid zou
ende jaren als
dus de historie
hoofdzak en
rijver. Daarom
die „de leeuw
as, in het een-

1911 tot 1927,
am-geschiedenis
telijk Nationaal
ige maand zijn
et bredere ter-
s zijn stof in-
en zaken, om-
hij gerangschikt
plicht, dien hij
leggen voor de
Christelijk-Soc-
k heeft hij op
enkomstig den
graaf heeft hij
heden, waar het
onen, en, waar
uding en beleid

aan de orde waren, zooveel mogelijk getracht
recht te doen.

De lezer krijgt daardoor een zeer betrouwbaar
indruk en voelt zich in dit gedenkboek werkelijk
tegenover de historie in haar objectieve ontwik-
keling geplaatst.

Maar legelijk groeit bij dien lezer eerbied, eer-
bied voor het volhardend werken van Patrimo-
niums voormannen, die onder soms moeilijke en
ontmoedigende omstandigheden hebben volgehouden,
omdat het ging om de eere Gods op het
sociaal terrein en de naleving en practiseering
van het christelijk beginsel in de publieke ver-
houdingen.

En als hij dan ziet, hoeveel de heer Hagoort
had te onderzoeken, te verzamelen, te bewerken,
om te komen tot een samenvattend beeld van
deze zeer bewogen en bewegelijke stof, dan be-
grijpt hij ook ten volle, dat het voorbereiden
van dit boek tijd heeft gekost. Een lijvig boek-
werk van meer dan 500 bladzijden, dat histori-
sche stof verwerkt en dus op verschillende
details een minutieus onderzoek vorderde, was
niet in een korte spanne tijds te schrijven. Tijd-
verloop beteekende hier geen verlies, maar
winst, winst aan degelijkheid, bezonnenheid, vol-
ledigheid.

Tal van illustraties geven relief aan hetgeen
beschreven staat en ze maken het boek des te
interessanter.

Patrimonium zij met dit mooie boek van harte
gelukgewenscht.

Is een Gedenkboek, dat meer is dan een Geden-
kboek: een Handboek, van betekenissen voor
ieder, die in de geschiedenis van de Christelijk-
Sociale beweging zich wenscht te oriënteren.

C. T.

UIT DE HISTORIE

Het eeuwfeest der Afscheiding.

II.

En wat nu het plan betreft. Ik houd mij zeer
stellig overtuigd, anders zou ik het eeuwfeest der
Afscheiding onmogelijk blijde en dankbaar kun-
nen vieren, dat wij mogen spreken van een plan
tot afscheiding, en wel van het plan Gods daartoe
genomen en ten opzichte van de vervulling van
dien raad van God geldt varië verblis de belij-
denis van den reeds hoogbejaarden rector Van
Velzen: hoe weinig is door ons verricht, de Heere
heeft zooveel, heeft 't alles verricht. Wat is er toch
veel opmerkelijks in het leven van de vaders der
Scheiding, in dat van De Cock, Scholte, Brum-
melkamp, Van Velzen, Gezelle Meerburg, Van
Raalte, Budding, en De Haan. Ik kan slechts op
enkele dingen wijzen, en noem dan in de eerste
plaats het feit dat deze mannen met uitzondering
van den laatst uitgetredene allen jonge mannen
waren, een verschijnsel, ik meen, bij alle refor-
maties in Christus' kerk op te merken. De Heere
weet wie wij zijn en weet waar wij wonen. Geen
groot gezin; geen moeders met vele kinderen,
konden zich stellen tusschen wat deze mannen
als eisch en gebod des Heeren hadden leeren
kennen en de verplichtingen tegenover dat gezin
en die kinderen. Groot was de zegen des Heeren aan
deze kordaatste en krachtigste jonge
leeraars, gelijk waarlijk geen voorstander van
de Afscheiding, integendeel een der sterkste „we-
derpartijders” hen noemde in een artikel van
'36 in het Handelsblad, door den Heere gegeven
aan hen in hun vrouwen. Genoeg is bekend welke
eene klooke vrouw De Cock bezat in zijn Frouwe
Helenius Venema, geboren uit een aloude Gron-
ninger familie, verwant aan zeer veel bekende
geslachten in en uit het Noorden des lands. De
drie gezusters De Moen, trouwe bezoeksters van
le Febré's gezelschap, werden de klooke heldin-
nen die zij zich betoonden als huisvrouwen van
Brummelkamp, Van Velzen en Van Raalte;
Scholte's jonge vrouw, koopmansdochter uit het
„liere” Amsterdam, heeft met hem veel leeds
gedragen, dat willen en ook kunnen doen. Frans
George Gezelle Meerburg, door een wonder ont-
komen aan den dood bij Leidens ramp, toen de
ontplofing van een kruisschip zoo groote schade
aanrichtte, was de eerste moeilijke jaren onge-
trouwd, en vond daarna in zijne vrouw uit het
land van Heusden en Altena de hem passende ver-
zorgster, hem met de eigene hand Gods toege-
voerd. De Haan werd niet teruggehouden van zijn
kloek besluit, door hem, een man reeds gevorderd
in jaren, door zijne vrouw, eene zuster van den
beminnelijken Prof. Heringa, die zooveel heet te
hebben opgehad met den student Buddingh. Deze
Buddingh, als predikant te Bekerke uitgetreden,
was ongehuwd, doch hij de man, de ietwat zonder-
linge impulsieve, altruïstisch geneigde, loot van
een aloud aanzienlijk Beluwsch geslacht, was fi-
nantieel onafhankelijk. Opmerkelijk genoeg gold
dit in meerdere en mindere mate van de meesten
dezer vaders. Ook dit was niet bijgeval, doch
eer noodzakelijk, zouden zij straks kunnen werken
en arbeiden zonder te zeer gedrukt te worden

door financiële zorgen, hij zooveel beboetingen,
bij geen of zeer gering traktement. Scholte bleef
ten slotte als eenige zoon over, gansch niet onbe-
middeld en Brummelkamp huwde met de niet-
onvermogenste jonge weduwe van den bekenden
Leidschen fabrikant Tieleman. Neen, Van Raalte,
een van de zeventien kinderen van den niet met
fortuin begiftigden Hervormden dominee, eerst
van Wanneperveen en daarna in het zuiden des
lands, was niet vermogen, maar de Heere zorgde
dat zijn brood en water gewis was. Van De Cock
mag bekend worden verondersteld, dat hij geboren
uit een zeer oud geslacht, zelfs nog bij het leven
van zijn vader, den burgemeester van Wildervank,
reeds uit het versterf van zijne moeder, zoo-
veel bezat, dat hij er met zijn vrouw over denken
kon, zich aan den strijd te onttrekken, nog vóór
tot afscheiding was besloten, en stillekens en een-
voudig op een dorp te gaan wonen. Mede een
bewijs dat hij niet mede in het vermeende plan
was begrepen, doch dan te duidelijker bewijs ook,
dat hij met name bekend was in den Raad van God.

Wonder bestel des Heeren, dat Hij als met
eigene hand zulke klooke vrouwen schonk aan
deze „kordate jonge leeraars!” Wat hebben ze niet
moeten verduren! Hoe hebben ze haar mannen
gesterkt! Wat zijn ze gesmaad en gescholden!
Schandelijker nagedachtenis van den anoniemen
vuilwerper die de vrouw van De Cock een heks,
een Xantippe en met nog veel meer andere scheld-
namen schold. Echter deze reformateurs hadden
vrouwen welker namen we zullen blijven noemen
tot roem van 's Heeren vrijmacht.

Nog valt er wondere leiding te speuren in den
studiegang dezer „krachtige” en karaktervolle
jonge mannen. De Cock leerde aan de hogeschool
te Groningen de richting kennen die straks zich
zou openbaren als evangelische of ook naar de
school, als Groninger richting. Haar vader was
eerst zijn medestudent, daarna zijn voorganger en
bevestigter. Wat hij later als verderfelijik had leeren
kennen; wat hij daarna met heel de overtuiging
van een bekeerde bestreed, had hij niet van hooren
zeggen leeren kennen, doch was ook eens zijn
standpunt.

Scholte kende den kring van het Réveil; leidde
daar binnen de pas aangekomen studenten Brum-
melkamp en Van Velzen, was bevriend met Kohl-
brügge; hoe goed kenden dezen elkander, zij heb-
ben gegeten aan dezelfde tafel; ze hebben gedeeld
in elkanders lief en leed. Dit drietal wist wat er
met Kohlbrügge was gebeurd en hoe hem later
het lidmaatschap van de Hervormde Kerk werd
geweigert. Daarop besluit het drietal naar Leiden
te vertrekken, naar den roem der Universiteiten;
en zij vormen straks met Gezelle Meerburg, den
zwager van den vijfvermaarden Callenbach, de club
van Scholte, en worden geteekend als de Costianen;
toen bleek reeds dat deze jongelingen mannen van
karakter, durf, moed, kordaatheid, kracht en be-
slistheid waren; in een zeer vijandig gezinde we-
reld van hoogleeraren en studenten zich te dur-
ven aansluiten bij Scholte, welke persoonlijkheid
wél de aandacht moest trekken! Echter, zij zon-
derden zich af tot een begeerlijke zaak, niet uit
ziekelijke „mijdinghe”, want daar wordt de reveil
geblazen om eene afscheiding te verhinderen, eerst
nog meer algemeen gehaat en verfoeid dan die
van welke zij de vaders eenmaal zullen heeten,
zij vermoedden dit nog niet, doch de Afscheiding
die nu dreigde en dra een feit zoude zijn, was de
afscheiding van de Zuidelijke Nederlanden; als
jagers trokken zij uit en het kruis zal hun fiere
borst sieren. Daar te Leiden, had Schotsman ge-
tuigd, had Bilderdijk zijn leerlingen, had God Zijn
overblijfsel. Daar kwamen zij samen; gingen zij
samen naar de oefening; daar leerden zij het
slappe supra-naturalisme kennen, vertegenwoor-
digd door hun hoogleeraren en zij walgden van
deze spijs; zelfs zouden zij later instemmen eer
met den „lomp, ruwen De Cock”, dan met den
zachtsprekenden Egeling.

G. KEIZER.

(Wordt vervolgd.)

Amerikaansche Synodale Klekjes.

III.

In onze vorige bijdrage spraken wij over de
Generale Synode der Geref. Kerk (Dutch Reform-
med), te Grand Rapids in zitting begin van Juni.
Toen die Synode uiteenging begon de Synodale
Vergadering der Chr. Geref. Kerk, n.l. op 13 Juni,
na een biduur den avond te voren. In de „kapel”
van Calvin College — de „aula” zou men in
Nederland zeker zeggen — werden de gewone zit-
tingen gehouden. Elke classis — er zijn er vijf-
tien — had deputaten gezonden. Edoch, niet allen
hetzelfde getal. Om economische redenen zonden
negen classes slechts vier afgevaardigden. De
anderen het gewone aantal: zes. In de bovenge-
noemde aula zittingen deze deputaten classis-gewijze,
elk rondom een eigen tafel, en dus niet om een

hoeflijzer-tafel zooals de Generale Synode der Ge-
reformeerde Kerken.

Terzijde, vóór deze classicale afgevaardigden,
zitten de theologische professoren en de president
van Calvin College, met een vertegenwoordiger
van het Indianen zendingsveld — om een lange
tafel geschaard. Aan de andere zijde, ook vóór de
deputaten, is een tafel voor de pers. De beide
Grand Rapids dagbladen hebben geregeld hun
rapporteurs aanwezig. Waar al de verslagen en
rapporten en zoo goed als alle debatten in de
Amerikaansche taal zijn, kunnen deze rapporteurs
den gang van zaken gemakkelijk volgen. Voor
„The Banner”, ons Engelsch kerkelijk weekblad, is
zijn hoofdredacteur, Ds H. J. Kuiper, pas weer
herkozen, aanwezig als rapporteur. Voor „De
Wachter”, ons weekblad in de Nederlandsche taal,
ageert zijn hoofdredacteur, Ds H. Keegstra, zelf
lid der Synode en ook wederom herkozen voor
een tweejarigen termijn. Onze kerkelijke bladen
leden onder den druk der tijden, elk zoo'n dui-
zend abonné's verliezend. Toch kon de Publicatie-
commissie voor de beide bladen gedurende de
laatste twee jaren nog 1500 dollar storten in de
kas van Calvin College en Seminarie. Van het
kerkelijk „Jaarboek”, geheel in het Engelsch, wer-
den 4000 exemplaren gedrukt en verkocht. „The
Banner” heeft 13000 abonné's en „De Wachter”
5600. De Chr. Geref. Kerk heeft haar eigen druk-
kerij wat veel geld bespaart en in normalen tijd
winsten afwerpt. Doch dat slechts terloops opge-
merkt. Hoewel het in Nederland vragen zal uit-
lokken ongetwijfeld.

Om tot de beschrijving van de Synode terug
te keeren — het moderamen zit op het podium of
platform van de aula, achter een lange tafel. De
Synode koos tot haar president Ds W. P. van Wyk,
leeraar van een onzer Grand Rapids Kerken, een
man in de kracht van zijn leven. Reeds meer dan
eens presideerde hij en deed het zoo goed dat hij
ook in 1934 weer de keuze werd der deputaten.
Zeerw. is afkomstig uit de Haarlemmermeer en
verwant aan de familie Colijn.

De vice-president is Dr Herman Kuiper, die aan
de Vrije Universiteit promoveerde met een proef-
schrift over de Gemeene Gratie. Zeerw. dient
een onzer Chicago-kerken.

De eerste scriba is Ds D. Zwier, die herhaal-
delijk reeds als zoodanig fungeerde. Hij is een der
meest nauwkeurige scribenten en zijn manuscript
is altijd in zulk een uitstekenden toestand, dat
schrijver dezes die sedert dertig jaren fungeert
als „Stated Clerk”, de conditie der notulen niet
beter kan wenschen. Het is daardoor hoofdzakelijk
dat de Acta der Synode der Chr. Geref. Kerk ge-
woonlijk reeds binnen zes weken na het sluiten
der Synode in handen van de kerkeraadsleden
zijn. Ds Zwier is evenals de praeses en de stated
clerk, Noord-Hollander van geboorte, daar Z.Eerw.
te Opperdoes het levenslicht aanschouwde. Hij
dient een onzer Engelsch sprekende kerken in de
stad Holland.

De tweede scriba is een nog jeugdig leeraar,
Ds J. M. Van de Kieft, predikant van een onzer
Engelsch sprekende kerken in de stad Paterson.
Zijn vader, pas overleden, en evenzeer predikant,
is afkomstig van Lunteren. Wat Dr H. Kuiper
betreft, diens overleden vader, Ds K. Kuiper,
diende, eer hij naar Amerika kwam, onze kerken
in Nederland, het laatst die van Garrelswere.

Wat de leiding der Synodale transacties betreft,
de praeses hanteert den voorzittershamer eenig-
zins anders dan de voorzitter der Generale Syno-
den. De laatstgenoemde maakt zelf voorstellen.
Komt er geen tegenspraak dan valt de hamer met
„alzo besloten”.

De Amerikaansche praeses echter wacht in alles
op voorstellen opkomend uit den boezem der Syno-
de, hoewel de vorm eener motie soms door hem
wordt aangegeven. De Amerikaansche methode
moge niet zoo effectief schijnen als de Nederland-
sche, met een voortvarend voorzitter levert dit
echter geen moeite. Anders wel.

Wat de wijze van werken betreft — men
arbeidt over 't algemeen evenals ter Gen. Synode
in Nederland, d.i. door middel van commissies van
prae-advies. Die behandelen de verschillende zaken
afgedrukt in de Agenda, waarvan Deel I begin
Januari van het Synode-jaar verschijnt, en Deel II
begin Mei. Ook „nagekomen” instructies worden
door de betreffende commissies behandeld, want
helaas, niet alle instructies worden door de classes
ingeleverd vóór Deel II der Agenda van de pers
komt. Natuurlijk is dat „nakomen” soms onver-
mijdelijk wegens plotseling zich opdoende zaken.

Wat de commissies van prae-advies vaststellen
wordt getypt en door de mimeograph vermenig-
vuldigd, zoodat elk Synode-lid een compleet
verslag voor zich heeft — wat den gang van zaken
bespoedigt en de debatten ten bate komt. Nu gaat
het niet aan om over alle besluiten te schrijven
in deze reeks van artikelen. We stippen slechts
enkele punten aan — punten waarin zoo we ver-
trouwen, de „Reformatie”-lezers geïnteresseerd zijn.

We noemden reeds een paar malen Zuid-
Amerika.

De Generale Synode der Geref. Kerken te Mid-
delburg vergaderd, verraste schrijver dezes door
het tenatief aanbod aan de Amerikaansche Kerk
om de geheele classis Buenos Aires onder hare

vleugelen te nemen. Dat aanbod kwam wel wat onverwacht. Men had nog geen consent van de Zuid-Amerikaanse kerken. Zelfs de deputaten voor Zuid-Amerika waren naar het ons voorkwam nog niet geraadpleegd. Doch — het aanbod werd gedaan. Wat de Noord-Amerikaanse Synode besloot? Om de zaak aanhangig te houden, gezien het feit, dat alle betrokken partijen nog niet van zich hadden laten hooren. Ook gezien de economische toestand. Dus blijft die zaak ter tafel tot de volgende Synode, D.V. van 1936.

Wellicht stelt dat teleur. Doch te verblijdender zal de mededeeling zijn, dat onze commissie voor Zuid-Amerika opdracht en machtiging ontving, om, zoo financiële regelingen gemaakt kunnen worden, den candidaat W. V. Muller, van Amsterdam afkomstig, te doen ordenen voor den arbeid onder ons volk in Zuid-Amerika — waarschijnlijk te Garenbehy in 't hartje van Brazilië waar een 130 zielen behoefte hebben aan een herder en leeraar die de taal der vaderen machtig is. En dat is br. Muller.

Terzelfder tijd heeft hij de Portugeesche taal bestudeerd, de taal in Brazilië gesproken, benevens het Spaansch in Argentinië gebruikt. Want het ideaal der Amerikaansche Kerk is om zich niet te beperken tot den gewonen dienst des Woords, maar om evangeliserend op te treden onder de inboorlingen, in het half donker van het Zuid-Amerikaansche Romanisme verkeerd. Of dit ideaal te hoog is, zal de toekomst leeren. In elk geval blijkt het dat dit ideaal nog steeds wenkt, getuige het blaadje „Getrouw Woord“ („Palabra Fiel“) dat de brs. Sonneveldt en Bruxvoort, tot hertoe de eenige dienaren des Woords onder de classis Buenos Aires, redigeeren. Zij zullen zeker blijde zijn, zoo ze een derden collega ontvangen, of schoon het feit dat br. Muller heel in Brazilië zal zitten en een andere taal gebruiken, wel wat belemmerend werken zal. Jammer dat ons volk zoo vreeselijk verspreid werd. In Noord-Amerika is dat al erg genoeg. En in Zuid-Amerika is dat nog erger. Ook is het te bejammeren, dat allen die onze verschillende nederzettingen met hunne tegenwoordigheid vermeerderen in getal, ze niet altijd verrijken door hun Gereformeerd beginsel. Dat beginsel is de meest hechte band. Zelfs het „Handelsblad“ stemde dit onlangs toe. Hier is een zaak die wij op het hart binden der Geref. Landverhuizing Vereeniging en der Vereeniging Landverhuizing. Alle hout is geen timmerhout. Men begrijpt ons wel.

Een andere zaak, waarover de Synode der Chr. Gereformeerden handelde en die zeker deelt in de belangstelling van „Reformatie“-lezers, gold de zaak der Vrije Studie voor het ambt.

De Synode van 1912 — dus een twintig jaar geleden — had een besluit genomen omtrent het toelaten van „studenten die in onze Kerken wenschen beroepbaar gesteld te worden“. De eisch

werd gesteld dat zulke personen eenigen tijd aan ons Seminarie moesten studeeren. Niet alleen omdat Calvin Seminarie DE school der Kerken is voor opleiding voor het ambt. Ook om bekend te worden met zulke toekomstige dienaren, wat leer en leven betreft. En nu wenschte de classis Pella dat bovengenoemd besluit werd ingetrokken als in conflict met het aangenomen Gereformeerd beginsel van „vrije studie“. Dat beginsel werd omschreven in den zin dat de Geref. Kerken steeds gewillig waren mannen toe te laten tot het ambt, zoo ze de noodige kennis bezaten, onverschillig waar ze die kennis opdeden.

De Chr. Geref. Synode besloot om het verzoek van classis Pella niet in te willigen. Hoofdzakelijk op den grond: „Het is niet correct om te zeggen dat het zoogenaamd beginsel van „vrije studie“ een der officieel geaccepteerde Gereformeerde beginselen is!“

Wat de broeders in Nederland daarover zeggen? Mogen wij hun stem daarover hooren?

HENRY BEETS.

Grand Rapids, Mich., 20 Juni 1934.

Tusschen ja en neen.

Dr J. H. Gunning J.Hzn schrijft in „Pniel“ een artikel ter herinnering aan den verjaardag van z'n vader: 20 Mei (verschenen 30 Juni). Om. lezen we daar:

De grootste moeite gaven hem die zwakke naturen, die altijd tusschen ja en neen heensukkelten, ja zelfs beide in zich trachten te vereenigen. Daarom leefde hij ook met de officiële theologie op een gespannen voet, want hij was te goed kenner van het menschelek hart om niet te weten, dat de luidste bevestigingen somtijds middelen waren om de ontkenning en twijfeling van het binnenste te verbergen.

We zijn blij met die herinnering. Ze maakt misschien nog eens duidelijk, waarom de gereformeerden van heden beter „den ouden Gunning“ in deze zijne antipathie verstaan en volgen kunnen, dan een heele reeks van vrienden en recensenten in „Pniel“, want „tusschen ja en neen“ bewegen zich vandaag zoo goed als alle vrienden en penvoerders van Dr J. H. Gunning's theologische omgeving. En de strijd tegen die allen is door Dr Gunning wel eens wat al te weinig gezien in zijn ernst. In dezen hebben velen den vader gevolgd, die door de vrienden van den zoon, vaak ook door den zoon, op dit punt zijn verloochend.

Overigens is dit geen verwijt aan den persoon van Dr Gunning. Het is alleen een afbakening van de theologische positie.

K. S.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Hazerswoude: J. O. Mulder te Hardinxveld en S. R. Smid te Geesteren-Gelselaar.

Aangenomen naar:

Asperen: Cand. G. Hagens te Rotterdam.
Bedum: H. Kakes te Makkum.
Drachten: H. Zandbergen te Dwingeloo.
Middelburg: A. H. Oussoren te Ambt-Vollenhove—Cadonius.

Bedankt voor:

Dokkum: H. Kakes te Makkum.
Nieuwer Amstel (Noord): J. C. Hagen te Sprang.
Zeist: W. H. v. d. Vegt te Goos.

Intrede te:

Lunteren: Cand. W. C. v. d. Brink Jr. Tekst: Jes. 40:6-4

Afscheid van:

Elburg: J. Krüger. Tekst: Hebr. 13:20 en 21.

Da H. Hummelen. †

Te Groningen is in het Academisch Ziekenhuis in den ochtend van 49 jaar overleden Da H. Hummelen, predikant te Geref. Kerk te Zutphen.

CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE KERK.

Beroepen te:

Aalten: J. van Dijken te Woltersum.
Leerdam: N. de Jong te Rijnsburg.

Bedankt voor:

Eindhoven: J. Tamminga te Harderwijk.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Beroepen te:

Genemuiden, Gouda, Terneuzen en Tholen: Cand. H. Ligtberg te Rotterdam.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Benschop: C. v. d. Wal te Dirksland.
Bozum: J. T. Huisman te Noordwolde (Gr.).
Frederiksoord: K. J. Quast, O.-I. pred. met verlof.
Noordwijk (Gr.): H. J. Witkop te Norg.
Oud-Alblas: W. Vroegindewij te Zegveld.
Ouddorp: P. J. Steenbeek te Oudewater.
Vollenhove: C. G. van Niftrik te Schraard.
Zoetermeer-Zegwaard: G. de Vries te Heerde.

Aangenomen naar:

Hoogvliet: Cand. F. C. Willekes te Spijk.

Bedankt voor:

Besoyen en voor Randwijk: J. van Rootselaar te Hagestein.
Dinteloord: P. A. A. Klusener te Vinkeveen.
Lettelbert-Emmatil en voor Overland-Driewegen: Cand. F. C. Willekes te Spijk.
Oud-Vossemeer: P. Bouw te Melissant.
Zalk en Veecaten: P. J. Lietaert Peerbolte, hulppred. te Ughelen.

Afscheid van:

Nijehaske: J. P. Snoep. Tekst: 1 Cor. 13:13.
Welsrijp: J. G. R. Langhout. Tekst: Job 42:3b.

„De Reformatie“ is door zijn groote oplage HET blad voor FAMILIE-ADVERTENTIËN. Onze Gereform. kringen gelieven daarmede te rekenen.

Heden is verschenen:
Gedwongen tot den strijd, in 't harnas

DOOR

I. DE WOLFF, Geref Predt te Mussel (giro 166705)
C. G. OTTEVANGER, Hoofd der Geref. School te Mussel.
M. WALSWEEER, Hoofd der Chr. Nat. School te Zandlange.

Bespreking van de brochure: „Wel den strijd in, doch niet in 't harnas“ door Dr. P. W. DAM. Chr. Geref. Predt te Onstwedde.

Franco toezending na bestelling p. giro of postwissel aan een der schrijvers.
Prijs 60 cent.

Van de eerst aankomende zending originele Amerikaanse

ESTEY ORGELS

(massieve kasten, zilvertoon tongen enz.), zijn nog slechts vijf instrumenten overgekocht. Belangstellenden, welke den aankoop van een orgel overwegen, kunnen vrijblijvend afbeelding en speciale dollarkoers-prijs aanvragen bij de Hoofdagenten voor Nederland: A. S. J. DEKKER — GOES. Vertegenw. in ieder deel v. h. land. Betaling ook in huurkoop, tegen dezelde bijzondere prijzen. Spoed gewenscht.

Verschenen:

No. 1. H. W. Aalders, Zwogers.
No. 2. S. Williams, Een zware strijd.

Ter perse:

No. 3. A. P. Siviter, Binnen de paleispoorten, 1e deel
No. 4. A. P. Siviter, Binnen de paleispoorten, 2e deel

Verkrijgbaar bij de plaatselijke colporteurs, den boekhandel of Drukkerij Edecea te Hoorn. Toezending door de uitgeefster, alleen na ontvangst der gelden per postwissel of giro 32404.

Ook verkrijgbaar in den spoorwegboekhandel.

Lezers van „De Reformatie“! Wekt uw kennissen op proefnummers van ons Blad aan te vragen. Zeer velen doen dit reeds! U ook?

Veertien eenvoudige Oefeningen

nagelaten door A. PUNT in leven Oefenaar bij de Geref. Kerken met een woord ter inleiding van Prof. Dr F. W. GROSHUDE.

Uitgegeven ten voordeele van de V.U.

Met portret van den schrijver — 192 bladz. f 1.25

Verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de

Uitgevers Oosterbaan & Le Cointre - Goes.

TER PERSE:

De School met den Bijbel
Hoe wij haar verkregen en behielden

DOOR

P. DE ZEEUW J.Gz.

Met aanbevelend woord van Prof. Dr. J. WATERINK.
Prijs 30 cent, voor verspreiding voordeelige condities.

Deze brochure is uitmend geschikt te kennis van de historie onzer Chr. School levend te houden en de liefde er voor aan te wakkeren.

Verkrijgbaar bij den boekhandel en bij de Uitgevers
OOSTERBAAN & LE COINTRE - GOES.

Chr. Muziektijdschrift „De Harp“
met maandelijksche Muziekbijlage

f 1.50 per Jaar

onder redactie van F. PIJLMAN

Neemt proef met een abonnement en U zult algeheele voldoening smaken.

Adm.-Adres: 1e Helmersstraat 94 - Amsterdam (W.)

BEKNOPT LEERBOEK DER BIJBELSCHE OUDHEIDKUNDE

door K. WIELEMAKER.

2e druk — Prijs f 1.40.

„Een prachtig repertorium, ook voor onze Theol. Studenten en Predikanten.“ Zoo schreef Dr. G. KRIZER destijds in het „Gereformeerd Theologisch Tijdschrift“, naar aanleiding van de verschijning van dit werk.

Verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de Uitgevers
OOSTERBAAN & LE COINTRE. GOES.

Parochie-indeeling of Kerkplitsing

Een woord over den toestand der toekomst der Kerk in de groote steden

DOOR

Dr. C. LINDEBOOM

Pred. bij de Geref. Kerk te Amsterdam

Prijs f 0.35.

Verkrijgbaar bij den boekhandel en bij de uitgevers

OOSTERBAAN & LE COINTRE - GOES.

HILVERSUM

Rookt U een Sijne Sigaret

Of preferiert U een pijp

Dan kunt U terecht bij

SIGAREN MAGAZIJN

„THE OLDSMOKE“

KERKSTRAAT 8 - HILVERSUM

Daarom

Zonder

Zonder

wat in de

verbre

ZONDE is

van het

ook van

worden is

En als

historisch

bouw van

mogelijk

wil te se

nam men

risch gew

scheiden

scheidt

Zijn cons

is altijd